

Úvodem k monotematickému číslu o dělnické třídě

Podstatnou součástí výzkumů aktuálních otázek výstavby rozvinuté socialistické společnosti je výzkum dělnické třídy, a to nejen u nás, ale i v ostatních socialistických zemích. Výzkumu dělnické třídy je v souladu se zásadními stranickými dokumenty věnována stále větší pozornost. Poznatky získané v oblasti teoretického a empirického zkoumání umožňují provést určité shrnutí a zhodnocení této tak významné problematiky a formulovat otázky, jímž je třeba věnovat další badatelskou pozornost. To je také smyslem monotematického čísla Sociologického časopisu věnovaného dělnické třídě.

Část statí zde obsažených vychází z hlavního referátu *Vědecký komunismus o zákonitých souvislostech růstu vedoucí úlohy dělnické třídy*, který projednávala mezinárodní konference uspořádaná Vysokou školou politickou ÚV KSČ v květnu roku 1982 a z materiálů pro pracovní zasedání skupiny problémové komise mnohostranné spolupráce akademií věd socialistických zemí *Dělnická třída ve světovém revolučním procesu*, které organizoval Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV v červnu roku 1982.

Redakce považuje vydání tohoto čísla za první krok k systematictějšímu seznamování veřejnosti se záměry, postupem a výsledky bádání, ale také s problémy, s nimiž se sociologický výzkum v této oblasti dosud jen s obtížemi vypořádává. Jde především o další konkretizaci teoreticko-metodologických východisek výzkumu dělnické třídy na základě dosavadních poznatků jednotlivých součástí marxismu-leninismu i dalších společenských věd a na základě pohybu praxe a o prohloubení metod a technik vlastního sociologického výzkumu. Tyto problémy [zejména s důrazem na potřebnou operacionalizaci] je možno řešit pouze v souvislosti s dalším rozvíjením výzkumů a věcných diskusí, do nichž budou vstupovat jak poznatky teoretické, tak poznatky politické a společenské praxe.

Dosavadní zkušenosti ukazují, že jen takováto spolupráce teorie a praxe může přispět k řešení závažných otázek, jako je hlubší osvětlení kvalitativních změn, jimiž naše dělnická třída prochází ve svém materiálním bytí i vědomí. S tím souvisí nutnost konkretizace vymezení tohoto subjektu celkových přeměn sociálně třídní struktury v období výstavby rozvinuté socialistické společnosti v podmínkách spojování vymožeností vědeckotechnické revoluce s přednostmi socialismu v procesech intenzifikace národního hospodářství a veškerého společenského života.

Vyjasňování uvedených i některých dalších otázek umožní zpřesňovat i sociologické nástroje poznání, zejména pak konceptualizaci výzkumů, formulování hypotéz, operacionalizaci, stanovení adekvátních postupů při verifikaci a přiměřenou explikaci výsledků.

Redakce si vydáním tohoto čísla Sociologického časopisu neklade a nemůže klást za cíl podat vyčerpávající pohled na dělnickou třídu ani na veškeré výsledky, jichž bylo ve výzkumu této významné sociální síly zatím dosaženo. Považuje však za potřebné seznamovat čtenáře s postupem výzkumu, který se rozvíjí zejména v rámci státního plánu základního výzkumu na stranických pracovištích a v rámci Československé akademie věd.

Redakce očekává, že tímto prvním krokem podnítl i širší zájem a soudružskou diskusi, která je podmínkou tvůrčí vědecké práce.

Redakce a redakční rada Sociologického časopisu